

Zborník

**zo súťažnej prehliadky
knižničných podujatí pre deti**

Prešov, 17. - 18. september 2007

Detské oddelenia knižníc sa v poslednom čase pod tlakom „zaručených“ informácií o neblahom stave detského čítania, stávajú miestami, ktoré musia o svojho čitateľa bojovať nielen schopným knižným fondom, ale aj rôznymi atraktívnymi podujatiami. Detské knihovníčky majú veľký potenciál tvorivosti a nápadov, vyznačujú sa však jednou dosť negatívnou vlastnosťou: nechcú sa o svoje nápady podeliť. Aj keď sa v diskusnom fóre na webovej stránke Infolib všetci zúčastnení vyjadrili, že zdieľať je dôležité, komunikácia stále zlyháva.

Detské knihovníčky sa však rady učia. Tvorivé dielne plné nových nápadov a inšpirácií sa tešia stále väčšej obľube, a tak sme sa rozhodli, že o akciách pre deti nebudeme iba rozprávať. Podujatia pre deti si v plnej kráse predvedieme priamo s detským publikom. Spojili sme príjemné s užitočným a zorganizovali sme prvý ročník Súťažnej prehliadky knižničných podujatí pre deti.

Prehliadka mala úspech. Tí, ktorí ju zažili, to potvrdia. Tí, ktorí neboli a chceli by sa tiež čosi dozvedieť majú dve možnosti: kliknúť na stránku www.infolib.sk, rozbaľiť sekciu Detské knižnice a nakuknúť do publikovaných informácií, alebo sa môžu začítať do tohto zborníka, ktorý obsahuje scenáre všetkých súťažných podujatí. Veríme, že Vás zborník zaujme a nové inšpirácie na seba nedajú dlho čakať.

Marta Skalková a Gabriela Futová

Čtveřkoviny

Knihovnická dílna
Povídání o rodině na základě pohádek Václava Čtveřky

Iveta Novotná Městská knihovna Chrudim

Pomůcky: zvoneček, prstýnek, balicí papír, pastely nebo fixy, lístky s dvojicemi hrdinů, šátek, klobouk, obrázek Václava Čtveřky

1) Představení

Jak se jmenuješ a co máš rád?
Vyjádři svoji náladu pomocí barvy.
Co se ti nejvíce líbí v Jičíně?
Povídá ti nebo četl před spaním někdo pohádky?
Kdo a kterou pohádku máš nejraději?
Jaký je to pocit, když nám někdo čte nebo vypráví?

2) Co víme o V. Čtveřkovi, jeho knížkách a postavách

Byl jednou jeden malý chlapec. Jmenoval se Vašík Cafourek a bydlel s maminkou a s tátou v Praze. Maminka často a pěkně zpívala a tatínek vyprávěl Vašíkovi před spaním pohádky o ševci Kramflekovi. Bylo jim všem dohromady hezky, ale přišla válka, první světová a tatínek musel jít bojovat za císaře pána. Maminka s Vašíkem zůstali sami. Bylo jim smutno. Maminka sice Vašíkovi zpívala samé krásné písničky, ale ani ty smutek nepřemohly. A také nebylo často co jíst. Jednoho dne maminka zabalila kufry a hajdy do Jičína. Tam bydlel maminčin tatínek, Vašíkův děda, a ještě spousta tet, strýčků, bratranců a sestřenic. To bylo něco pro Vašíka. Představoval si je všechny jako pohádkové bytosti, a tak žil mezi vousatými králi, rozumnými královny, rozpustilými princy a nerozumnými princeznami, ale byl tam i loupežník a ježibaba. V Jičíně se mu moc líbilo - velká zahrada za domem, čtyřnásobná alej obrovských lip, romantické Prachovské skály a pole, kde každý třetí kámen, který Vašík zdvihl, byl chalcedon, achát nebo ametyst. V Jičíně bylo moc hezky, ale po tatínkovi se Vašíkovi i mamince přece stýskalo a moc si přáli, aby jim v té válce nezůstal. A válka trvala a trvala celé čtyři roky. Až jednoho dne se otevřely dveře a v nich stál tatínek. Vašík ho ani nemohl poznat, ale maminka ano. Byli rádi, že jsou zase všichni spolu a brzy se odstěhovali zpátky do Prahy. Vašíkovi se z Jičína moc nechtělo a každé prázdniny se tam vracel. Ale v Praze je také moc hezky a navíc mu každý večer tatínek vyprávěl nové a nové pohádky o ševci Kramflekovi. .... Z malého Vašíka vyrostl pohádkář a také vyprávěl dětem pohádky o ševci, který se jmenoval ?..... A Vašík Cafourek byl .....?

Na balicí papír napíšeme, co o V. Čtveřkovi víme.

Každé dítě si najde v knihovně Čtveřkovu knihu a představí ji ostatním.

Zahrajeme si hru na dvojice nebo trojice hrdinů ze Čtveřkových knížek.

Rozdáme všem lístečky. Hledáme potichu kamaráda, který se ke mně hodí. Dvojice, které se najdou posadí se a přemýšlejí, jak by se představily. Když budeme všichni sedět, oživím dotykem ruky postupně všechny dvojice a ty se představí a ještě o sobě něco řeknou, třeba kde bydlí, co dělají, co by si přály, co mají rády.....

Hrdinové Čtveřkových knížek:

Rumcajs, Manka, Cipísek
hajný Robátko, jelen Větrník, Josefka
Křemílek a Vochomůrka
forman Šejtroček, valach Žemlička
maková panenka, motýl Emanuel
knížepán, kněžna
vodník Česílko, rusalka Andulka
žabák Josef, žabka Márinka
víla Amálka, myslivec Muška
Slávek, dubový mužiček
paňáček Bomiňa, panenka Palele

Na balicí papír si dopíšeme, co ještě o Václavu Čtveřkovi víme, na jaké knížky a postavy si vzpomeneme

3) Pohádka

Manka měla od Rumcajse prstýnek, co se s východem slunce rozsvěcel. Když sluníčko zapadlo, zhasl a byl obyčejný...

... Potom se spolu vraceli do lesa Řáholce k Mance.

A Cipísek povídá : " To musí být nějaký vzácný prstýnek, ten má od tebe táto, víd? Povídej mi jak to bylo, když jste se s maminkou potkali.

Děti, vyprávěli vám někdy vaši rodiče, jak se spolu seznámili? Povíme Cipískovi, jak to bylo s Mankou a s Rumcajsem?

4) *Jak to vlastně bylo s prstýnkem*

Všichni jste Cipísek a můžete se ptát Rumcajse, Manky nebo Anky, jak to bylo, když se potkali. Koho si vyberete? Kdybyste se na seznámení zeptali mamky a táty, vyprávěli by nejspíš každý jinak.

Pokusím se povědět dětem pohádku „Jak dal Rumcajs Mance sluneční prstýnek“ z knížky „Rumcajs“ v roli Rumcajse, Manky nebo Anky podle jejich výběru. Jako převlek použiji klobouk nebo šátek.

5) *Reflexe*

Nařed hospodařili Rumcajs s Mankou sami a později se jim narodil Cipísek.

Myslíte, že byl Cipísek doma šťastný? Proč myslíte? Protože se jeho rodiče dobře našli. Dítě bývá šťastné a spokojené v rodině, kde jsou šťastní a spokojeni jeho rodiče.

Někdy se ale přihodí, že se rodiče špatně najdou. Je to moc těžké. *Co by se stalo, kdyby si Rumcajs vzal Anku?*

Rumcajs měl rád les, zvířata, chránil přírodu, bojoval proti nespravedlnosti, žil v jeskyni, nepotřeboval být bohatý, aby byl spokojený, přál si mít doma hospodyňku, aby nebyl sám.

Anka chtěla být bohatá, mít krásné zařízenou jeskyni, moc nepracovat, život v lese ji moc ne bavil. Rumcajse by si vzala jen kvůli prstýnku. *Jak by to asi u nich doma vypadalo?*

Manka měla Rumcajse ráda, trochu ho obdivovala, ráda mu pomáhala a v lese se jí líbilo. Naštěstí si Rumcajs vzal Manku a Cipísek vyrůstal ve šťastné rodině.

Jak se k němu Rumcajs s Mankou choval? Rozmazlovali ho nebo ho vedli k samostatnosti? Chválili Cipísku hodně nebo se na něho spíše zlobili? Každý z nás potřebuje pochvalu .

Za co tě doma chválí a jak ti dávají pochvalu najevo? Za co ty pochválíš mámu nebo tátu?

Vyzkoušíme, jak jste ke své rodině pozorní

Kdo ve vaší rodině nejvíce čte?
Kdo ve vaší rodině má nejraději zvířata?
Kdo ve vaší rodině tě rozveselí, když jsi smutný?
Kdo ve vaší rodině tě nejčastěji pohladí?
Kdo ve vaší rodině vstává první?
Kdo ve vaší rodině zná nejlepší vtipy?
Kdo ve vaší rodině si nejdéle čistí zuby?
Kdo ve vaší rodině peče nejlepší koláče?
Kdo ve vaší rodině se nejčastěji rozhněvá?
Kdo ve vaší rodině nosí nejhezčí oblečení?
Kdo ve vaší rodině nejčastěji sleduje televizi?
Kdo je ve vaší rodině nejvíce lechtivý?

6) *Kdy mi bylo doma hezky*

Zahrajte zážitek z rodiny, kdy vám bylo příjemně.

Máte deset minut na přípravu.

7) *Reflexe*

Všimli jste si, že se mnohdy dohadují rodiče kvůli vám, ale také se těší domů, protože jste tam vy. Jak to vypadá u vás, když přijde maminka nebo táta domů ? Uděláte kolem sebe nepořádek a pustíte si televizi ? Ten, kdo přijde první domů, by měl umět připravit hezké prostředí pro ostatní členy rodiny. Snažte se o to, rodiče pro vás budou mít víc času a doma bude příjemněji.

Na konec si ještě pošleme sluníčkový prstýnek . Každý, kdo prstýnek dostane, se pokusí zamyslet nad tím, co by si přál doma ještě trochu vylepšit a co by on sám mohl udělat proto, aby bylo u nich doma hezky. Přání si můžete nechat také jako tajemství, ale kdo chce, může se o ně s námi podělit.

Já bych si přála, abychom si spolu dokázali o všem povídat (i o tom co se nám nelíbí nebo nedaří) a myslím si, že pro dobrou pohodu doma je dobré umět naslouchat, pomáhat, chválit, usmívat se .....a začít s tím první.

Ján Navrátil: *Námorník Kapko Dierka*

Interaktívne predstavenie kníhy deťom

Silvia Kupcová a Božena Blaháčová, Hornonitrianska knižnica Prievidza

Pomôcky: Je dôležité, aby mali deti knihu vopred prečítanú!

- sú určené presne počtom detí; farebné papiere formátu A3; novinový papier, modrý krepový papier na morské vlny; obálky na otázky; ceruzky, alebo fixky; čokoládové dukáty; kamienky do pokladu; námornícke oblečenie pre knihovníčku; piesne s námorníckou tematikou, alebo morský šum; podložky pod papiere na písanie; papier, na ktorom je predtlačený jedálny lístok a na ktorý sa dá napísať názov ostrova; truhlička na poklad.

1.časť

Miestnosť, kde sa podujatie odohráva je prázdna natoľko, aby sa v nej dali vytýčiť 4 stanovišťa. Keďže celé dielko sa odohráva na mori je priam ideálne navodiť deťom atmosféru mora, všakovakým spôsobom. V tomto prípade sa aj knihovníčka vcíti do duše námorníka a má na sebe charakteristické námornícke oblečenie tričko... (podstatná je fantázia). Na umocnenie morskej atmosféry, mám na podlahe vytvorené morské vlny z modrého krepového papiera. V pozadí, nie rušivo, hrá hudba s morskou tematikou, prípadne šumí more...(opäť fantázia).

Deti uvítam a navodím atmosféru nastúpenia na loď, pridám básničku z knihy:

*Pred parníkom, za parníkom
šumia vlny námorníkom
aj nám, lebo tak to chodí,
všetci sme na jednej lodi.*

Moja skúsenosť hovorí, že deti sa skoro vždy ku mne pridajú a recitujú spolu so mnou.

Nastúpili sme na pomyselnú loď a musíme plniť úlohy. Vysvetlím deťom v ukážke, čo je ich úlohou na dnešnom stretnutí. Prvé stanovište je hneď na začiatku miestnosti a deti tu musia zhotoviť, (každé jedno samostatne), loďku z papiera, aby sa mali na čom plaviť. Následne musia vymyslieť loďke svoje vlastné meno. Ja ako príklad uvádzam Matku Lopatku, alebo aby som deti inšpirovala zvyčajne si niečo vymyslí, niečo čo je charakteristické pre triedny kolektív napr.: *Lodička 4.A...*

Po splnení tejto prvej úlohy, deti dostávajú poskladaný novinový papier, ktorý si prekladajú popod nohy, tak, aby nevstúpili do fiktívneho mora a dostávajú sa k druhému stanovisku. Tu na deti čakajú otázky z knihy, na každé dieťa jedna v obálke. Ja ich mávam pripevnené na magnetickej tabuli, alebo podľa fantázie (príloha č. 1). Ak dieťa odpovie na otázku správne, pokračuje v hre ďalej a opäť po novinovom papieri.

Dostávame sa k tretiemu stanovisku, kde od detí potrebujem, aby sa zodpovedne postavili k takejto úlohe: *Šalamúnove ostrovy som v atlase našla, ale Diabolské útesy a Satanovo hrdlo nie, chcem aby ste vymysleli podobné zemepisné názvy aj vy každý aspoň po jednom.* Deti dostanú papier a ceruzku a zapoja vlastnú fantáziu. Tu sa dá deťom pripraviť malá ukážka ako, ale veľmi neodporúčam, lebo deti majú sklony veľmi kopírovať a potom sú všetky nápady skoro rovnaké

Po novinovom papieri, (nesmú vstúpiť do mora), sa dostávajú k stanovisku číslo 4: *A teraz sme v "Námorníckom pupku" a to je námornícky pub a vy ste šéfkuchári, tak vás poprosím o námornícke menu! (príloha č. 2)*

Znovu necháme pracovať detskú fantáziu a uvidíte, čo deti dokážu vymyslieť. V tomto momente sú úlohy z hry splnené.

2.časť

Posadíme si s deťmi na jedno miesto a deti jednotlivo prečítajú svoje výtvary, ktoré utvorili počas hry. To znamená, každé dieťa prečíta samo, meno svojho vymysleného ostrova a obedné menu v Námorníckom pube.

závere hry deti ešte nájdu truhličku s pokladom, ktorá je niekde nenápadne ukrytá. V truhličke mávam, kamienky, básničkové venovanie a čokoládové dukáty na stužke, ktoré znamenajú, že deti urobili tu povestnú "dieru do sveta", tak ako je to v knihe pána Navrátila a majú ju aj na dukátiku. Svoje výtvary si odnášajú so sebou ako spomienku na dnešný deň a môžu si ich vyvesiť na nástenke.

Príloha č. 1

- 1) Čím sa preslávil ostrov VOMOD ŠÁN?
– *prapredok vymyslel dierku, ktorú vyvíral doprostred kola a potom z toho kola vymyslel tragáč*
- 2) Čo je pre námorníka vlajka?
– *námornícka poznávacia značka, podľa nej sa pozná, kto ste, odkiaľ ste a kam sa vrátite*
- 3) Lord Pinguin mal dvoch osobných strážcov – vieš ako sa volali? – *Gutan a Oran*
- 4) Prečo si námorník Kapko Dierka rozumel so svojou loďou od prvého dňa?
– *námorník svojej lodi rozumie až vtedy, keď na jej palube zoderie topánky, Kapko mal šťastie, zdedil také topánky po dedovi – už mali v podošvách diery*
- 5) Ako sa volalo dievča z flaše, ktorú vylovil Kapko z mora? – *Džinka*
- 6) Na lodi Eufória, ktorú vyčarovala Džinka boli 3 dievčence vieš ako sa volali? – *Lu a Lulu a Honolulu*
- 7) O čom sa sníva šťastnému námorníkovi? – *o šťastnom návrate domov*
- 8) Námornícky pozdrav? – *Holahó!*
- 9) Čo znamená SOS - Save our souls!? – *Zachráňte naše duše!*
- 10) Čo je pre námorníkov tekuté zlato? – *Petrolej*
- 11) Čo je kója? – *Námorníková posteľ, alebo kajuta*
- 12) Kapkova loď sa volá ako? – *Matka Lopatka*
- 13) Ďalší dvaja kapitáni sa volajú ako? – *Klip a Činka*
- 14) Na začiatku knihy sa objavuje názov ostrova kde žije Kapko Dierka, keď sa však obopláva zemegul'a volá sa ako? – *Vomod šán alebo Domov náš*
- 15) Dvaja kapitáni mali lode a ich mená boli? – *Biela melódia a XY-5*
- 16) Meno princeznej ostrova Vomod šán je? – *Elizabeth, alebo Betka*
- 17) Albatros je morský vták, podľa námorníckej povesti sú však albatrosy čo? – *Duše námorníkov, ktorí sa utopili.*
- 18) Čo je pre námorníkov kalendárom? – *Námornícka brada*
- 19) Koľko bol Kapko na mori podľa svojej brady? – *Mal ju dlhú 12 palcov, tak 12 mesiacov.*
- 20) Kedy sa stal Kapko Dierka Morským vlkom? – *Keď si zmeral sily so žralokom.*

Príloha č. 2

Obedové menu:

Polievka:

.....

.....

Hlavné jedlo:

.....

.....

Dezert:

.....

.....

Dobrá chuť!

Holahó námorníci!

Túto básničku používam do truhličky s pokladom; napísaná je na staršom pergamene, ktorý je prípadne obhorený a vysvetlíť deťom pri jeho prečítaní, že všetky ostatné poklady nájdu v knihách a vo svojej vlastnej fantázii, ktorá je na to presne určená:

" Sadnem si do zlatého člna,
preplávam kamsi v iný svet.
Činom mi bude kniha.
A veslom? Do čítania chuť
už cengá! Prosím nasadnúť!"

Dovidenia možno aj v Hornonitrianskej knižnici pri peknej knihe!

Dakujeme, pán Feldek!

Elena Kladná, Hornozemplínska knižnica Vranov nad Topľou

Úloha: Priblížiť deťom tvorbu spisovateľa Ľubomíra Feldeka

Cieľ: - rozšíriť slovnú zásobu detí

- rozvoj fantázie detí

- zvýšiť záujem o tvorbu Ľubomíra Feldeka a knihu ako takú

Priebeh podujatia: Klasickým spôsobom – hlasitým čítaním predstavujem deťom jednotlivé knihy Ľubomíra Feldeka

1. Zelená kniha rozprávok – str. 47 Rozprávka o besede

2. Na motýľích krídlach – str. 11 Vlastný životopis, úvodný text
str. 15 Kuchárska kniha pre deti

3. Modrá kniha rozprávok – str. 122 Doslov
str. 32 O motýľovi Otílii

4. Pod' sa so mnou hrať – str. 10 Hra pre tvoje modré oči
str. 79 Rozprávka na päť slov
str. 80 Martinove príhody

5. Päť detektívov – str. 12

6. Moja prvá dúha – str. 19 Zábudlivý

7. Jantárový svet – str. 28 Bosá rozprávka

8. Veselý album zvierat – str. 43 Spisovateľ a d'ateľ

9. Rozprávky na niti – str. 37 O rozprávkovej niti

10. Zelené jelene – str. 1,2

11. Veľká kniha slovenských rozprávok

12. Lapajova šľapaj – str. 71 O hlučnej babke a vnúčikovi Zlatúšikovi

13. Moja žena Oľga a nekonečno – str. 96 Tretia kapitola, z ktorej sa dozvieš, ako sme sa radili so starým knihovníkom

Záver

Pri dostatku času možno sa s deťmi zahrať na Rozprávkovú niť (deti sedia v kruhu a keď im zagúľam kĺbko nite povedia názov niektorej z prezentovaných kníh)

Hlasý zvierat

Zuzana Štofková, Žilinská knižnica v Žiline

Podujatie je založené na rozhovore s deťmi. Počas rozhovoru sa deti postupne za pomoci zvukového CD a obrázkov oboznamujú s najznámejšími zvieratkami žijúcimi v slovenských lesoch a s ich hlasmi.

Cez podujatie deti môžu kresliť, pracovať s modelovacou hmotou, s rôznymi prírodnými materiálmi, vytvárať Diorámu, alebo origami zo zvieracej ríše. Záleží hlavne od veku detí.

Tento text je len osnou ktorú rozvíjame v spolupráci s deťmi.

Úvod:

V úvode sa rozpráva o návšteve v lese. Čo to vlastne les (príroda) je. Kto v ňom býva a ako sa na tejto návšteve treba správať (neodhadzovať odpadky, . . .) pre porovnanie sa môže použiť návšteva u kamaráta, alebo príbuzných.

Horárov kedysi učili, že strom je živý tvor a tak sa k nemu aj treba správať. Nie je dôležité či sa staráte o niekoľko stromov, alebo o tisíc hektárov lesa. Dôležité je, aby bol les chápaný ako niečo živé, ako niečo, čomu môžeme pomôcť, ale aj veľmi ublížiť.

Obecná časť:

Rozoberá sa dôvod návštevy v lese - oddych, zber húb, malín, . . . V tejto časti treba deti doviesť k záujmu o pozorovanie živočíchov, a spôsob ako ich spoznávať.

Prírode nezáleží na ktorom mieste ju pozorujeme. Je jej jedno, či sme práve na nížine, alebo vo vysokých vrchoch, všade môžeme vidieť zaujímavé stromy, množstvo rastlín a aj zvierat. Ak budeme potichu, môžeme vidieť aj živočíchy, ktoré pri obyčajnej prechádzke lesom neuvidíme.

K stretnutiu s obyvateľmi lesa dochádza často len náhodou. Stáva, že sa snažíme nájsť a pozorovať konkrétne zvieratko, ale nedarí sa nám. Môžeme ho však stretnúť práve vtedy, keď to už vzdáme a ideme do lesa z iného dôvodu.

V prípade, že predsa len máme šťastie a nájdeme toho koho hľadáme treba ostať ticho stáť a dobre si zvieratko obzrieť. Niekedy máme na pozorovanie málo času.

Prečo?

- vietez ide od nás smerom ku zvieratku, zacíti to a utečie
- pohneme sa
- máme oblečené niečo lesklé

Ako pozorovať prírodu?

- v lese sa pohybuj ticho
- ak zvierat, ktoré vidíš nepoznáš, skús si zapamätať ako vyzerá a doma si ho nájsť v knihe o zvieratkách
- všimaj si farbu aj tvar zvierat
- pozoruj jeho chovanie,
- ak už nevieš potichu stáť snaž sa k zvieratku dostať čo najbližšie
- v lese hľadaj možné úkryty zvierat
- skús sledovať stopy zvierat - nakresli si ich blato, sneh, . .
- nechytaj mŕtve zvieratá - besnota
- nos so sebou zápisník do ktorého si zaznamenávajú všetko, čo v prírode pozoruješ
- príroda to nie sú len zvieratá, ale aj stromy, kvietky, kamene a rôzne prírodné útvary

Hlavná časť:

Cicavce trieda: Mammalia

Cicavce sú zvieratá rôznych veľkostí a tvarov vo svete ich existuje viac ako 4500 druhov, z toho v Európe približne 180 druhov v Tatrách 42 druhov.

Spoločné znaky cicavcov sú:

- samice majú mliečne žľazy, v ktorých sa pre mláďatá tvorí mlieko
- majú chlpy
- sú "teplokrvné" - majú stálu telesnú teplotu
- dýchajú pľúcami
- majú chrbticu

Podľa spôsobu rodenia ich môžeme rozdeliť na:

vajcorodé, mláďatá sa liahnu z vajec vtákokypsk, ježura - Austrália

vačkovce, mláďa sa rodí drobné, holé, hluché a slepé, musí sa preplaziť do vaku, ktorý má matka na bruchu, kde ho matka nosí a kam sa schováva kengury, koala medvedíkovitá Austrália

placentovce, mláďatá sa vyvíjajú v tele matky, sú napojené na placentu, ktorá sa vyvinie v tele matky a z ktorej čerpajú živiny

Cicavce sa nachádzajú všade okolo nás. Niektoré z nich chováme aj doma ako domácich miláčikov pes, mačka, myš (biela), zajac, morča, . . . V mestských parkoch žijú veveričky aj ježkovia, v okrajových častiach miest možno vidieť líšky, v chatových oblastiach sa pohybujú jelene, zajačiky, medvede, . . .

Ak divé zvieratá strácajú plachosť, neznamená to, že sú priateľské, môžu byť aj choré - besnota

Ako pozorovať svet cicavcov?

- je vhodné si obliecť tmavé oblečenie

- veľké druhy je rozumnejšie sledovať z väčšej diaľky ďalekohľadom

- pokiaľ to miesto pozorovania umožňuje je lepšie ležať ako stáť

- mnohé cicavce treba pozorovať za súmraku alebo v noci, cez deň spia

- je dôležité si pozorované zviera nakresliť, zistiť v akom prostredí sa pohybuje a čím sa živí

- vietor musí vždy fúkať od zvieraťa k pozorovateľovi, nie opačne

Hlasy cicavcov z CD Hlasy prírody:

- Jeleň lesný - Diviak lesný - Rys ostrovid - Kuna lesná - Jazvec lesný - Medved' hnedý - Vlk dravý - Líška hrdzavá

- Zajac poľný

Vtáky trieda: Aves

Vtáci svet začína hneď za oknami našich bytov a rozprestiera sa všade dokola. Keď ich nevidíme, vieme, že sú v našej blízkosti podľa spevu. Tento zvierací druh vie niečo, čo im ľudia vždy závideli - vedia lietať. Človek len nedávno zistil ako sa dostane nad zemský povrch, ale nestačí mu len zamávať rukami. A vtáci rozprestrú krídla a bez problémov vyletia do výšky a ešte si pri tom vyspevujú.

Aký živočích je vták?

Vták je stavovec s perím a krídlami väčšina z nich lieta. Žijú na celom svete v púštiach, v polárnych oblastiach, na nížinách a j vo vysokých horách. Je ich viac ako 9 000 druhov.

Vtáky si stavajú hniezda rôznych tvarov a z rôznych materiálov. Niektoré v hniezde ostávajú len jednu sezónu drozd, iné žijú vo svojich hniezdach stále - bocian.

- každý z nich má inú veľkosť, sfarbenie a aj žije v iných podmienkach

- prachové perie ich chráni pred chladom, obrysové a krídlové perá letky, im umožňujú lietať

- majú len jeden pár nôh, druhy sa v priebehu ich vývoja zmenil na krídla

- nerodia sa živé, ale kladú vajčka z ktorých sa liahnu mláďatá

- majú tvrdé zobáky, ktoré používajú na uchopenie potravy, pri stavaní hniezd, čistení peria ... podľa ich tvaru možno zistiť akou potravou sa živia kačica: široký zobák, ktorým sa cedí bahno a zachytí rastlinky a živočích, dravec: ohnutý zobák určený na trhanie mäsa, . . .

Vtáci spev

Spevom sa vtáky medzi sebou dorozumievajú na diaľku. Mnohé z nich žijú v oblastiach, kde sa pre spleť vetvíčiek nemôžu vidieť a preto vydávajú hlasy.

Zvyčajne spievajú len samčeky, ktoré môžu vytvárať dlhé a zložité melódie alebo ich spev je krátky a nie veľmi ťubozvučný. Účelom spevu je predovšetkým prilákať samičky. Mnohí speváciškovia sú nenápadne sfarbení, pretože dojem robia hlavne svojím hlasom. Samička si vždy vyberá najsilnejšieho samčeka. aby mláďatá mali väčšiu šancu na prežitie.

Samičky svojím hlasom vyjadrujú vyhrážku, alebo môžu ním varovať ostatných vtákov pred nebezpečenstvom.

Ako pozorovať vtáčí svet?

- je nutné si všimnúť celkovú podobu vtáka, veľkosť, zafarbenie peria, tvar zobáka, tvar nôh, veľkosť chvosta, dĺžka krku

- určiť v encyklopédii o aký druh vtáka ide

- počúvať hlasový prejav spev

- sledovať spôsob letu aj aký tvar pri lete majú krídla

- pozorovať ako sa vták pohybuje na zemi, vo vode, na stromoch

- zistiť miesta, kde sa druh najčastejšie vyskytuje

- hniezdo, kde je schované a ako vyzerá
- ak je to možné zistiť tvar, farbu a veľkosť vajíčok, koľko ich je a ako sú uložené
- kedy sa liahnu mláďatá, ako dlho ich rodičia krmia, kedy opúšťajú hniezdo
- ak sú vtáci sťahovaví, kedy prilietajú a v akom období odlietajú preč

Hlasy vtákov z CD Hlasy prírody:

- Bažant poľovný- Kukučka (lesy aj záhrady) - Myšiak lesný - Výr skalný- Ďateľ veľký (hlavne lesy) - Vrana túlavá
- Sýkorka veľká - Drozd čierny (mestské parky, sady, záhrady)

Plazy trieda: Reptilia

Plazy sú stavovce s pevnou kožou pokrytou šupinami, ktoré väčšinou kladú vajcia. Sú studenokrvné - nemôžu regulovať svoju telesnú teplotu. Existuje ich 6500 druhov. Patria sem korytnačky, jaštery, krokodíly a hady

Hady sú to živočíchy, ktorým zanikli končatiny. Majú jednoduchú chrbticu, ktorá sa delí na hrudnú a chvostovú časť. Čeluste môžu roziahnuť veľmi na široko, čo im umožňuje prehltat' aj veľkú korisť. Niektoré majú v hornej čelusti jedovaté zuby. Niektoré druhy vpredu, iné vzadu.

Sluch majú bez ušného bubienka, čo z nich robí takmer hluché živočíchy. Sú však veľmi citlivé na chvenie zeme alebo iného podkladu. Zrak nemajú tiež veľmi ostrý. Korisť, ktorá je nehybná a je vo vzdialenosti viac ako 5 metrov nevnímajú. Najlepšie majú vyvinutý čuch.

Starú pokožku z celého tela so seba zvliekajú. Mladé viackrát do roka, staré len občas, ale pravidelne

Hlas hada z CD Hlasy prírody:

- Vretnica severná (obyčajná)

Obojživelníky trieda: Amphibia

Obojživelníky sú živočíchy, ktoré časť svojho života trávia vo vode a časť na suchej zemi. patria sem mloky, žaby a červone. Vajíčka kladú samičky do vody, kde mláďatá v prvých týždňoch po vyliahnutí žijú a dýchajú žiabrami. V dospelosti už ale kyslík získavajú pľúcami.

Žaby sú živočíchy, ktoré z našej prírody ubúdajú. Je známych asi 1000 druhov žiab. Majú predĺžené zadné nohy, ktoré im umožňujú ich charakteristický pohyb skákanie.. Zo všetkých obojživelníkov sú najlepšie prispôbené životu na suchej zemi. Žijú vo všetkých prírodných pásmach okrem morí a púští.

Skoro na jar kladú žaby do rybníkov vajíčka, chránené rôsolovitým obalom. Vyliahnu sa z nich drobučké žubrienky, ktoré ako žaby nevyzerajú. Majú len chvostík a žiabre, neskôr im narastú zadné nohy a potom až predné. Úplne vyvinutými žabkami sa stávajú po 12 - 13 týždňoch.

Koža žiab častocvyľučuje tekutinu, ktorá silno dráždi sliznicu ostatných živočíchov a aj človeka. Nepríjemná je hlavne v ústnej dutine - každý nepriateľ si dobre rozmyslí, či sa má pustiť do žaby.

Hlasy obojživelníkov z CD Hlasy prírody:

- Ropucha bradavičnatá - Rosnička zelená

Hmyz trieda: Insecta

Na svete je oveľa viac druhov hmyzu ako všetkých ostatných druhov zvierat. Bolo určených viac ako 1 milión druhov hmyzu, ale predpokladá sa, že ich je 5 až 10 miliónov. Sú to šesťnohé článkonožce - majú tri páry nôh. Dajú sa poznať podľa pravidla 3 + 3 - tri časti tela a tri páry nôh. Mnohé z nich majú aj krídla - motýle.

Telo je zložené z hlavy, na ktorej má dve veľké zložené oči, tykadlá a ústne orgány.

Strednú časť tvorí hrud' s mohutnými svalmi, ktoré pohybuju nohami a krídlami. V poslednej časti, brušku, je uložená tráviaca sústava a rozmnožovacie orgány.

Oči hmyzu sú "zložené" zo stoviek drobných jednoduchých očíek, ktoré mu umožňujú sledovať pohyb okolo seba - takmer v každom smere naraz..

Nohy sú zložené s viacerých častí - sú článkované. Slúžia na behanie, skákanie alebo na lezenie.

Hmyz sa na svojich šiestich nohách pohybuje pomerne rýchlo. Prepočty dokázali, že keby bol mravec taký veľký ako človek behal by 5x rýchlejšie ako šprintér a bľcha veľkosti človeka by preskočila 40 - poschodovú budovu.

Hlasy hmyzu z CD Hlasy prírody:

- Svrček poľný- Kobylka zelená- Kobylka svrčivá

Záver:

Na záver môžeme zhrnúť všetky informácie o ktorých sme sa s deťmi rozprávali, môžu sa vyhodnotiť ich dielka.

Ježko a Jožko a krtko Rudko

Marta Pavlíková, Liliana Molnárová a Oľga Schillerová, Tekovská knižnica v Leviciach

Úvod: Podujatie je vhodné realizovať v knižnici v oddelení literatúry pre deti. Je určené deťom predškolského veku, deťom so špeciálnymi potrebami, ako aj žiakom 1. a 2. ročníkov základných škôl. Knižovníčka v úlohe rozprávačky sedí v blízkosti detí, predstavuje autora, aktívne pracuje s deťmi. Dôležité je, aby pri predstavovaní jednotlivých kníh držala knihu v ruke, aby ju deti videli. Dve ďalšie knižničky sedia za paravánom a pracujú s maľuškami. V úvode podujatia rozprávačka hravou hovorenou bibliografiou predstavuje spisovateľa Jozefa Pavloviča a jeho knihy. Deti, ktoré poznajú abecedu skladajú z pripravených písmen meno a priezvisko spisovateľa. Rozprávačka im pomáha rôznymi indíciami.

Rekvizity: paraván, maľušky, jablko, injekčná striekačka, knihy, polystyrénové písmenká

Postavy: rozprávač, maľušky: Ježko Jožko, krtko Rudko, žabka Rosnička

Rozprávač: Milé deti, knižnica je miesto, kde sa nachádza veľa, preveľa kníh. Sú tu knihy pre deti malé i veľké, knihy pre vašich ockov a mamičky. Ale odkiaľ sa tu tieto knihy vzali? Napísali ich pre Vás tety a uovia spisovatelia. Jedným z najznámejších spisovateľov, ktorý aj dnes píše pre vás pekné rozprávkové knihy, alebo knihy plné básničiek, je ujo Jozef. Priezvisko vám neprežradím, to budeme hádať spolu. Ak si dobre otvoríte oči a uši, určite ho uhádnete.

Mnohí ho nazývajú neobyčajným lovcom. A viete prečo? Lebo vo svojom priezvisku má slovo LOV, ale hlavne preto, lebo chodí na lov. Nie však na lov zvierat, ale na lov slov. Uloví si slová a pekne ich poukladá do rozprávkovej knihy pre deti. Na takomto love nikomu neublíži, nikoho nezastreľí, na takomto love si všetky zvieratká, o ktorých sa v knihách píše, potrasú s ním nôžku na znak priateľstva a vôbec sa neboja. Vy už určite tušíte ako sa spisovateľ volá celým menom a priezviskom. Ak nie, budeme ho hádať spolu a pritom si budeme pomáhať písmenkami. (praca detí s písmenkami, skladanie mena a priezviska spisovateľa). Chcete sa o tom presvedčiť?

Zoberme si knihu Bračekovia mravčekovia. Keď sa s mravcami ujo Pavlovič zoznámil, tiež na jednom love slov, dal im meno brat Julo a brat Gusto. Ak by sa Vám zdala táto kniha trochu tenká, v hrubšej sa Vám predstaví Lienka Anulienka. Ak sa rozhodnete pre vážnejšie prózy, Pavlovič Vám hneď ponúkne Prózy kozy Rózy. Napísal ich síce vážne, no určite sa na nich dobre pobavíte. Ale predstavme si nášho lovca ako prišiel na lov k maličkým zvieratkám. Dali hlavy dokopy šušušu a prevrtali spolu chodbu do rozprávky. Zaujímavá je aj knižka Princezná Kvapôčka kde sa po rôčku zosobáší princezná s princom Žbinkom. A tak to ide ďalej, z rozprávky do rozprávky, od slova k slovu.

A ak Vám tieto knihy nič nepovedali, poďme sa spolu s lovcom a spisovateľom, ktorého meno už poznáte, pozrieť do rozprávkovej krajiny ježka Jožka a krtka Rudka. Neváhajme a vstúpme do knihy.

Ocitneme sa v záhrade plnej stromov a kríkov, pri kôpke lístia, ktoré opadalo na jeseň zo stromov. A hoci nie je ani najmenší vetrík, zrazu sa kôpka lístia pohla. Pozrelo sa slnko, pozrieme sa aj my?

Najprv z kôpky vyklíčil čierny vlhký rypáčik, potom sa ukázali dve čierne ligotavé očka a napokon rozkvitol čierny pichliačikový chrbátik.

Ježko: (kým rozprávač rozpráva, ježko vychádza na scénu)

Fu fu, ale som sa vyspal! Táto zima bola riadne dlhá. Spal som tak dlho, až som zabudol chodiť. Fu, predstavte si deti, hneď ako prišiel prvý prízemný a štiplavý mráz, som sa ukryl do tejto kôpky s lístím, v ktorej bolo teplúčko ako v páperovej postieľke. Celú zimu ma kryla pred snehom a ľadom, ale teraz už bolo dosť leňošenia. Musím vstať a ísť si pohľadať niečo na jedenie. Ale ako mám ísť, keď nevládzem nôžkami prekladať. Celkom mi skrehli. Juj, musím to však vyskúšať. Jedna nôžka, druhá nôžka a pomaličky pekne dopredu. Ale čo je to tu za kopec hlíny, čo sa mi stavia do cesty? Ako sa mám naučiť chodiť a vyskúšať prvé jarné krôčiky? Joj, deti, pozrite sa, veď ten kopec sa hýbe a otvára, čo je v ňom?

Krtko: Som krtko a volajte ma krtko Rudko.

Ježko: Teší ma. Som ježko, ale ani trochu ma neteší, že ste mi vyvrtali dieru akurát do chodníka.

Krtko: Prepáčte, dolu dobre nevidieť. A ja reku, čo je to tu také tvrdé, a to chodník. Ale nemračte sa. Ani kohút vajce neznesie a bude po diere.

Ježko: A čo, odkiaľ idete?

Krtko: Ale, len od susedov. Som tam sám a keď je niekto sám, je mu veľmi smutno. Ale ako tak pozerám, ani tu nie je žiadny krtko. Nuž čo, zasypem dieru, čo som vyvrtal a pôjdem o záhradu ďalej.

Ježko: Ale, kam by ste chodili. Vy ste sám, ja som sám a keď sa spočítame, sme dvaja. Pustíme sa spolu do

roboty, obrobíme záhradku a budeme tu spolu bývať. Ja porijem záhradku zvrchu a ja zo spodku.

Rozprávač: A tak sa zvieratká pustili hneď do roboty. Obrobili záhradu, zasadili rastlinky a oddychovali. Zrazu však krтка čosi napadlo a hovorí ježkovi.

Krtko: Nepáči sa mi, že sa oslovujeme len zvieracími menami, ja vás ježko a vy mňa krtko, akoby sme sa hanbili za svoje mená. Ja by som si chcel s vami potykať, ale čo keď je pri tom taký hlúpy zvyk, že sa pri tom objíma a bozkáva a vy ste ako tovariň na výrobu špendlíkov. Ale čo nás po kadejakých zvykoch. My si to urobíme po svojom. Teda dovoľ, aby som si s tebou hneď potykal. Ja som Rudko, krtko Rudko.

Ježko: A ja som si myslel, že tykanie znamená, že budeme tikať ako hodiny, tik tak, tik tak. Ale aj tak máš pekné meno, Rudko. A teraz si ja potykám s tebou. Ja sa volám Jožko a som ježko Jožko.

Krtko: No prosím a máme to za sebou. Ako vidíš, išlo to aj bez toho obľizovania. A teraz, hurá, do sveta.

Ježko: No dobre, ale ako pôjdeme do sveta s prázdnyimi bruškami? Ja som po takom dlhom spánku tak vyhladol, že ani nevidím. Lenže čo budeme jesť, keď tu nič súce na jedenie nie je?

Krtko: Nerob si Jožko starosti, postará sa o nás táto dobrá jablkoň.

Ježko: To nemyslíš naozaj! Máme jesť zelené jablká? Veď by sa nám pokazil žalúdok. Sú to síce skoré jablká, ale aj tak je na ne priskoro. Keď však ináč nedáš, vyskúšame. Uf, ale je tvrdé ako kameň.

Krtko: Načo ich máme trhať, keď nie sú súce na jedenie. Brrf, sú kyslé ako ocot!

Ježko: Na jedenie nie, ale na hádzanie áno.

Rozprávač: Práve vtedy dvaja kamaráti uvideli sedieť na konári vrabca a zaumienili si, že na hlad zabudnú, keď budú hádzať jabĺčka do vrabca. Nič však netrafil, len vrabca odplašili preč.

Ježko: Ja už toho mám dosť, obrali sme pol jablone a trafili sme figu borovú.

Krtko: Ej, nanič jablká.

Ježko: A ja vravím, že máme nanič mušku.

Krtko: Ja, ja nemám skúsenosti s muškami. Vieš, pod zemou mušky nelietajú.

Ježko: To však nie je taká muška, čo nám otravuje ušká. Sám neviem prečo, ale raz je to tak. Presnému oku sa hovorí muška. A my si ju musíme poriadne nacvičiť. Tu pod stromom, aby nás nikto nevidel. Báb, báb, a ja tú mušku už mám.

Krtko: Ty Jožko, radšej to jablko zjedzme. Uhasíme si hlad a potom pôjdeme do sveta. Mňam, aké je dobrá, cvičením mušky už úplne zmäklo. Tak, dám ti polovičku, a so stopkou čo ostane si vyšpárame zúbky.

Rozprávač: Jablko dojedli a pomaly, tak ako chodia zvieratká sa vybrali preč zo záhradky. Ježko a krтка už prešli pekný kus sveta. Videli lúku zarastenú i nezarastenú, pokosenú i nepokosenú, videli lúku celkom čistú, bez jediného kamienka, ale takú, na akú prišli práve teraz, ich oko ešte nevidelo. Zastavia sa a hovoria:

Ježko: Všetky kamene sú tu sivé.

Krtko: Iba ten jeden, jediný je akýsi zelený.

Ježko: Rudko, počúvaj, nemáš chuť na žabie stehienka?

Krtko: Akože by nie. Už sa mi i slinky zbiehajú.

Ježko: Aby si vedel, že som kamarát, ja ti ich pričarujem. Vyrieknem čarodejné slová. (hovorí potichu len deťom). Ja ti ukážem čarovanie! Deti, viete, ten kameň to je žabka, ale krtkovi to neprezradte, dobre? (záhadne) Remeň a kremeň, kamienok zelený v žabku sa premeň!

Rozprávač: Krtko zhíkol od údivu, keď na vlastné oči uvidel, ako sa kameň pohlol, podskočil a hneď bola z neho malá žabka. Taká milá, že sa za ňou svorne rozbehli a začali ju naháňať po lúke.

Žabka: Kvak, kvak, ja veru nie som na jedenie, ale som určená pre vedu. Mňa tak ľahko nedostanete. Urobím skok, dva a môžete ma chytať. Moja úloha je vedecky bádať a nie slúžiť všelijakým zvieratám ako potrava. Ja sa vyučím za vedeckú pracovníčku. Chcete vedieť, aké bude počasie? Ale čo, aj sa s vami baviť nebudem, som predsa vedecká pracovníčka a musím sa venovať svojej práci. Vy určite ani neviete, ako sa také počasie predpovedá? Tss, no predsa podľa hladiny vody v studničke alebo v jazierku. Keď sa hladina vody vlní, je vietor, ak sa zvyšuje, prší, ak je hladina pokojná, je krásne. Ale teraz už dovidenia, musím ísť, lebo práve začína pršať, kvak, kvak. Skočí do vody. (Injekčnou striekačkou vyšplechne vodu na deti.)

Rudko: Tá žabka, vedecká pracovníčka mala veru pravdu. Práve mi kvaplo na nos. Mali by sme sa vrátiť do našej záhradky, lebo ináč nám zatečie za krk.

Jožko: Oj, musím povedať, že je veľmi šikovná, predpovedá počasie, jedna radosť. A ty sa krtko neboj dažďa, aspoň nám umyje krky. Ja som spal dlho a ešte som sa nestihol ani poriadne poumývať. A ty tiež potrebuješ trochu sprchy, veď sa vždy vrtaš v zemi. Pozri sa na tieto deti, tie, keď sa hrajú v piesku, vždy si potom pekne poumývajú ruky a vody sa vôbec neboja. Tak akéže bátie?

Krtko: Jožko, poďme my teda domov, do svojej záhradky. Naše rastlinky v záhrade už určite vyrástli, aj dážďik ich polial. Ja mám už toho chodenia po zemi dosť. Vieš, že pod zemou mi to ide ľahšie. A pozri, aj deti sú už z nás unavené. Radšej sa s nimi čo najskôr rozlúčme a ak budú chcieť, môžu sa s nami stretnúť v peknej rozprávkovej knižke. Tak deti dovidenia. Lúči sa s vami krtko Rudko.

Ježko: Ježko Jožko.

Žabka: A ja vedecká pracovníčka žabka Rosnička.

Spolu: Dovidenia. Ahoj.

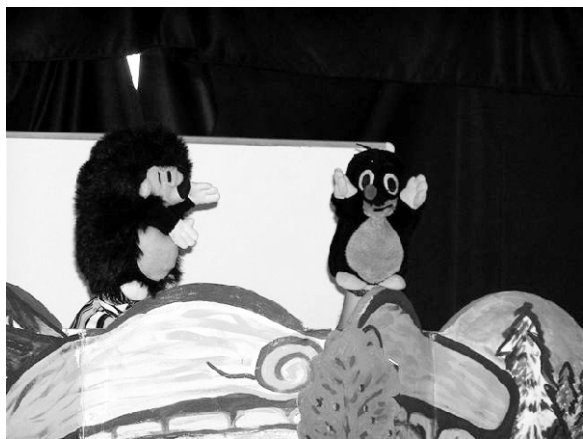
Rozprávač: (pracuje s knihou, deťom pripomína, že ak sa im páčili príbehy hrdinov kníh, môžu si ich prečítať v knihe *Ježko Jožko a krtko Rudko*. A tie deti, ktoré chcú spoznať aj iné zaujímavé knihy Jozefa Pavloviča, ktoré ešte máme v knižnici, sa o nich môžu dozvedieť z pripraveného zoznamu. (záujemcom rozprávačka odovzdá bibliografický profil autora).

Koniec

Použitá literatúra:

Jozef Pavlovič:

Ježko Jožko a krtko Rudko
Bračekovia mravčekovia
Lienka Anulienka
Prózy kozy Rózy
O princeznej Kvapôčke

Maj knihy rád, odovdácia sa ti

Renáta Korbová, Spišská knižnica Spišská Nová Ves

Knihy potrebné na podujatie :

- knihy vhodné pre prvákov (abeceda, príroda, zvieratka, encyklopédie, knihy z edície Veľké písmenká)

Odeálny počet detí: 15 - 20.

Milí proáci!

Povedal raz múdry dedko : Kto má rozum, ten má všetko. Na múdrych ľuďoch stojí svet, preto knižku otvor hneď! Knižka je tvoj kamarát. Nápady ti nesie hravé, aby si mal jasno v hlave. Lepší rozum ako zlato, v zlej chvíli si spomeň na to. Vždy, keď smútok pochytil vás po mamkinom náručí, kniha poteší vás a všeličo naučí. To ani voda nevezme, ani oheň nespáli. Rýchlo pri nej preberie sa každý prvák ospalý. Lebo je to pravda živá : žiak bez knihy je taký smiešny ako kováč bez kladiva. Keď nebude blízko mama, poteší vás knižka sama. S básničkami, rozprávkami, poslušnými písmenkami sme tu s vami.

(úryvok z knihy Prvák, prvák, vystrč rožky, Štefan Moravčík)

Vitajte v knižnici, prváci!

Pred niekoľkými dňami ste zasadli do školských lavíc. Vymenili ste hračky za knihy. V škole na vás čaká veľa zaujímavých vecí naučíte sa čítať, písať, počítať, budete kresliť, spievať... Skamarátite sa s písmenkami a postupne pomaličky sa naučíte pekne čítať.

Vy ste dnes prišli do knižnice a ja sa vás pýtam: Boli ste už niekedy v knižnici? Kto z vás bol? Viete mi povedať, čo je knižnica a načo slúži?

- reakcie detí

Knižnica je dom plný, plnučičký kníh, miestom, kde sa knihy požičiavajú. Knihy tichučko čakajú na polici na svojich čitateľov. Ľudia prichádzajú do knižnice za vedomosťami, za informáciami, prichádzajú si požičať knihu na voľný čas. Prichádzajú malí i veľkí, deti i dospelí.

Na vás, deti, tu čakajú knihy plné rozprávok, básničiek, hádaniek, príbehov o deťoch, knihy o prírode, o zvieratkách...

Viete, že ste dnes prišli medzi svojich kamarátov? Niektorých už poznáte, s niektorými sa ešte len skamarátite. Neveríte? Presvedčím vás o tom.

(marionety rozprávkových postavičiek Snehulienka, Janko Hraško, Matko a Kubko...)

- reakcie detí

A máme tu aj takúto opičku (maňuška), voláme ju Štrbinka, pretože ušla z rozprávkovej knižky O štrbavej opičke. A teraz sa tu len tak po knižnici poneviera. A viete prečo ušla? Pretože knižka bola počmáraná, špinavá, dotrhaná a nik ju už nechcel čítať. A viete prečo? Pretože ju v rukách mali deti, ktoré vôbec, ale vôbec nevedia zaobchádzať s knižkami. A aby sa to nestalo aj vám, vzala som si na pomoc tieto dve múdre sovičky Evičky, ktoré stále našim čitateľom pripomínajú, ako správne zaobchádzať s knihou.

Kniha prosí : (použitie rekvizít)

1. Moje miesto je na knižničnej policičke
2. Pri prezeraní knihy maj ruky vždy čisté
3. Stránky obracaj pozorne
4. Nezahýnaj moje rožky
5. Nevytrhávaj moje stránky
6. Nevystrihuj moje obrázky
7. Nepožičiavaj ma iným deťom
8. Vráť ma včas peknú a čistú,

aby som mohla dobre slúžiť ďalším čitateľom
(pri každom bode krátky rozhovor s deťmi)

A aby sme to mali stále na pamäti, naučíme vás so Štrbinkou jednu pesničku.

Je celkom kratučká a ľahučká.

Text piesne :

Povedal raz múdry dedko,

Kto má rozum ten má všetko.

Knižka je tvoj kamarát,

vždy ju chráň a maj ju rád. (melódia piesne Prší, prší)

A teraz vám ukážem knižky, ktoré vám pomôžu pri učení.

Výstavka kníh : - S pastelkou v kráľovstve matematiky
- knihy z edície Veľké písmenká
- knihy s abecedou
- knihy o zvieratkách

- reakcie detí, knihovník listuje knihy spoločne s deťmi

U nás sa naučíte aj veľa ďalších zaujímavých vecí. Počuli ste už napr. o psíkovi, ktorý chodí do práce? Neveríte? Počúvajte ! (úryvok z knihy Daniela Heviera : Psík, ktorý chodí do práce)

- ukážka knihy s Braillovym písmom

Prezradím vám, že niekedy dávno som čítala knižku o chlapčekom, ktorý bol na svete sám. Predstavte si, nemal nikoho ani rodičov, ani kamarátov. Volal sa Paľko a bol sám ako prst. Čo myslíte, ako mu asi bolo? (reakcie detí)

Bol smutný, opustený. Kto mu chýbal? Ako by chýbal tebe? A tebe by chýbalo čo? (reakcie detí)

Človek musí mať niekoho, koho má rád a kto má rád jeho. Musí mať priateľov. Aj ľudia na vozíku, aj ľudia ktorí nevidia, všetci.

Aj kniha je tu vlastne preto, aby nikto nebol sám.

Milí prváci, želim vám, nech sa vám v škole darí. Želám vám veľa kamarátov a nech aj knižky patria medzi nich. Majte knihy radi, oni sa vám určite odvdžia. Dajú vám veľa pekného, múdreho aj veľa radosti.

Budem rada milí prváci, keď nám v škole alebo doma nakreslíte to, čo vás v knižnici najviac zaujalo, čo sa vám najviac páčilo. Alebo nám jednoducho nakreslite svoju najobľúbenejšiu postavíčku z knihy, vášho najobľúbenejšieho knižného hrdinu. Výkresy nám prineste do knižnice, urobíme z nich výstavku a určite nimi potešíte aj ostatné deti, ktoré do knižnice prídu.

Lúčim sa s vami, ďakujem za pozornosť.

Popoluška (...a čo bolo ďalej)

Eva Janušová, Knižnica pre mládež mesta Košice

Použité pomôcky: rozprávkové dvere, literárna krížovka, hrach, šošovica, 4 šatky, 3 oriešky

Počet detí: 20 - 24

Literatúra:

Vitajte v rozprávke

Chmelová, E. : Slovenské rozprávky, hádanky a rečňovanky (4x)

Grimm, J. Grimm, W. : Rozprávkové kráľovstvo

Najkrajšie rozprávky bratov Grimmovcov

Grimm, J. : Šípová Ruženka a iné rozprávky bratov Grimmovcov

Grimm, J. Grimm, W. : Kráľ Drozdia brada

Za horami za dolami

Janusová, V. : O veternom kráľovi

Apsley, B. Scott, L. : Rozprávkový poklad

Disney, W. : Popoluška

Kniha hádaniek: Jozef zo Senca

Březinová, I. : A čo bolo ďalej?

- Privítanie detí v knižnici. Vytvorenie súťažných skupín. Usadenie detí k stolom.
2. Prostredníctvom „rozprávkových dverí“ sa deti ocitnú v ríši rozprávok.
3. Vylúštenie literárnej krížovky s tajničkou. Použité slová: princ, macocha, ples, kočiar, zlato, sluha, šaty, kráľ, metla. Tajničkou je slovo Popoluška.
4. Prečítanie hádanky o Popoluške.
Literárny prameň: Kniha hádaniek od Jozefa zo Senca. Strana 59.
5. Skupinová hra na Popolušku. Deti so zaviazanými očami oddeľujú hrach od šošovice. Víťaz dostane 3 orešky pre Popolušku.
6. Rozdanie kníh s rôznymi verziami rozprávky o Popoluške. Deti si v obsahu vyhľadajú daný príbeh a porovnávajú jednotlivé ilustrácie. Všímajú si veľkosť, farbu a tvar. Snažia sa nájsť najkrajšie ilustrovanú Popolušku.
7. Jednotlivé súťažné skupiny nahlas striedavo čítajú rozprávku o Popoluške.
Literárny prameň: Slovenské rozprávky, hádanky a rečňovanky od E. Chmelovej.
Pozornosť treba venovať najmä spoločnému čítaniu záveru rozprávky.
8. Predstavenie diela Ivony Březinovej s názvom „A čo bolo ďalej?“
Táto kniha „domýšľa“ ďalšie osudy klasickej Popolušky.
9. Čítanie úryvku z knihy „A čo bolo ďalej?“, v ktorej pokračujú príbehy rôznych rozprávkových hrdinov.
10. Vyhodnotenie cieľov podujatia. Poďakovanie. Rozlúčka.

Rozprávkové bludisko

Súťaž v družstvách pre deti vo veku 7-10 rokov
Veronika Chorvatovičová, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Zameranie: hravou formou naučiť deti orientácii v knižnici

Bábky sa ukrývajú v oddelení beletrie, v oddelení odbornej literatúry, v čitárni, v študovni, v oddelení zvukovej literatúry a podobne.

Pomôcky: tri zaliate rozprávkové ilustrácie rozdelené na sedem dielikov, dieliky sa ukrývajú v obálkach, štítky menovky, ak sa deti nepoznajú (najmä počas prázdnin, kedy prichádzajú aj deti prázdninujúce v Trnave a okolí), farebné napr. gombíky, panáčky, korálky, z hry Logic a pod., farebné podložky

Možnosť zmeny: súťaž sa nám osvedčila aj s obmenami, napr.: *vesmírne bludisko, indiánske bludisko... otázky, či hádanky sa upravia na spomínané témy*

Metodické pokyny: Ak sa súťaže zúčastňujú deti rôzneho veku, do skupín delíme deti staršie s mladšími. Všetci absolvujú súťažné pokyny a otázky. Ak menšie deti nevedia skákať cez švihadlo alebo škôlku, môžu ich „vykúpiť“ iní členovia družstva. Skákanie cez švihadlo a škôlku zapájame do bludiska, ak je vonku pekné počasie a úlohy deti plnia aj v parku pri fontáne, v Ružovom parku, či v knižničnej záhrade. Obálky sa v tom prípade ukrývajú na strome, v trávě, na lavičke a podobne.

Čas: ak majú deti viac času, môžu sa použiť všetky otázky v tejto forme, ak majú menej, môže sa skrátiť počet hádaniek a podobne.

Milé deti,

Školské brány sa pred niekoľkými dňami otvorili a ja pevne verím, že ste vykročili tou správnou nohou. Aby sme vám tento školský rok trochu uľahčili, pripravili sme si pre vás súťaž, ktorej názov znie: Rozprávkové bludisko. Keďže ste zavítali dnes do tejto knižnice, isto iste máte radosť z pekných kníh, rozprávok, obrázkov a samozrejme i z čítania. A ak ste ešte nezistili, že čítanie je radosť, máte určite výbornú pani učiteľku, ktorá vám to potešenie chce dopriať a pomáha vám cestu ku knihám nájsť. Už v škôlke ste sa naučili, že pesničky sa spievajú, básničky sa recitujú a rozprávky sa rozprávajú... Rozprávok je na svete veľmi veľa. Nedajú sa zrútať. Rovnako nezrátame ani hviezdy na nebi. A kde sa vlastne rozprávky ukrývajú? Tak napríklad u vás doma, u nás v knižnici, vo vašej škole.

Ukážka rôznych rozprávkových kníh - výstavka

Poznáme rozprávkové knižky s množstvom obrázkov, knižky so skladačkami, obkresľovacie knižky. Niektoré vidíte aj tu na výstavke, iné máte možno doma.

V dnešnom modernom svete sú rozprávky ukryté i vo videokazetách, CD, DVD, magnetofónnych kazetách. Úžasné sú i stretnutia s rozprávkou priamo v divadle. Dospelí si oblečú krásne kostýmy a hneď sú z nich vznešení králi, statoční princovia, krásne princezné, veselí šašovia, ale i strašné ježibaby. Ale to môžete byť aj vy, keď

existujú rôzne karnevaly.

Na svete sú však deti, ktoré nevidia pekné obrázky, lebo ich oči neslúžia tak ako tie vaše. Skúsme si zakryť oči, čo vidíme? Nič... Iba tmu. No aj tieto deti môžu čítať. Ako? Čítajú rukami. Majú svoje špeciálne knižky, ktoré majú namiesto tlačiených písmen, písmenká vybodkované. Aj nevidiaci prváci sa učia abecedu. Nie však písať, ale bodkovať. Hovorí sa tomu Brailovo písmo. A možno ste už nevidiacich ľudí stretli. Viete povedať ako a podľa čoho ich ľahko spoznáme? Áno, je to vďaka bielej paličke, ktorá im pomáha nájsť cestu a ľahšie kráčať. A preto, ak niekedy uvidíte týchto ľudí, skúste sa ich spýtať, či im môžete nejako pomôcť.

Vráťme sa však späť k rozprávkam. I keď sa naša súťaž volá Rozprávkové bludisko, vedzte, že nebudete blúdiť, ale hľadať. Pred zlým čarodejníkom Zlostníkom sa nám ukryli tri obrázky z kníh. Pricestovali až z Trnavy a ukryli sa tu u vás v Prešove. V škole ste sa učili, že obrázky v knihách voláme ilustrácie, a my tieto ilustrácie dnes spolu pohľadáme. Nie je to také jednoduché, pretože obrázky čarodeník Zlostník rozdelil na sedem rôznych častí svojou čarodejnou paličkou. Ale nie je to ani ťažké, lebo hľadať budeme v družstvách. Viac hláv, viac rozumu. Jeden za všetkých, všetci za jedného.

Tak poďme smelo do toho!

Rozdelíme sa do troch družstiev. Úlohou každého družstva bude hľadanie obálok s vašou farebnou značkou a plnenie daných úloh. Úlohu, ktorú máte splniť nájdete v obálkach spolu s jednou časťou obrázku - dielikom ilustrácie. Družstvá budú rozdelené podľa farieb: žlté, červené a modré. Každý z vás bude označený rovnakou farbou svojho družstva. Každé družstvo si teraz zvolí svojho kapitána. Každý kapitán dostane pero a na štítiky napíše mená svojich členov družstva.

Kapitáni vypisujú štítiky - menovky

1. Vašou prvou úlohou je nájsť v tejto miestnosti svoju prvú obálku s farebnou značkou. Dobré sa okolo seba poobzerajte!

- obálky sú zavesené prišpendlené na závese

Úloha znie: Napíšte sedem obľúbených rozprávkových hrdinov!

- deti píšú mená svojich obľúbených rozprávkových hrdinov

Prečítame si, aké rozprávkové postavičky máte najradšej.

- deti čítajú nahlas mená svojich obľúbených hrdinov

Ak máme úlohu splnenú, môžeme hľadať druhú obálku.... Obálku s dielikom si ponechajte.

2. Druhá obálka sa ukrýva na schodisku, prosím kapitánov, aby si vybrali z družstva jedného dobrovoľníka a spoločne priniesli súťažné obálky.

- deti odchádzajú za dvere, na schodisku sú prilepené ďalšie obálky

Úloha znie: Napíšte sedem slov na každé písmeno slova K N I H A!

- deti píšú slová na pripravené papiere v obálke

Aby aj naši dospelí zistili, akú máte bohatú slovnú zásobu, prečítame si slová na písmenká slova K...N...I...H...A..., ktoré vám prišli na um.

Po úspešnom zvládnutí druhej úlohy sa pustíme do hľadania tretej obálky.

3. Tretia obálka v sebe ukrýva niekoľko hádaniek. Nie sú ťažké, ale predsa, ak si nebude družstvo isté svojou odpoveďou, môže poprosiť o pomoc niekoho z dospelých, ktorí sa veľmi ochotne vrátia do detských čias.

A kde sa ukrýva? Prezradím, že nie je voľne viditeľná, musíte sa trošku zohnúť pod niečo, čo má štyri nohy a štyri rohy. Tak kde to bude?

- deti nájdu obálky prilepené pod stolom

Úloha znie: Hádajte hádanky!

Ak ste uhádli všetkých sedem hádaniek, máte jedinečnú možnosť stať sa na pár minút učiteľom, či učiteľkou. Hádky teraz budú hádať naši prítomní dospelí.

Hore a či dolu,
chodia stále spolu,
nové a či staré,
chodia stále v páre. (topánky)

Dve okienka máme,
máme ich aj v ráme,
na svet pozeráme. (okuliare)

Sukne, sukne,
samé sukne,
zaplače,
kto na ne kukne. (cibuľa)

Je to taká knižôčka,
všetky dničky do ročka,
týždne, sviatky, celý rok,
majú v nej vždy poriadok.
..... (kalendár)

Je to vták, no nie je z lesa.
Má hrebeň, no nečeše sa.
Má krídla, no nevie lietať.
Skoro ráno začne spievať
..... (kohút)

Ach, koľko má ona listov.
Chytaj ju len rukou čistou!
Rozprávočky, básničky
čítajú z nej mamičky.
O všeličom sa v nej dozvieš.
Čo je to, to iste už vieš (knih)

Keď má ten hmyz veľký smäd,
sadne na ružu a kvet.
Pije nektár, robí med,
no v žihadle má aj jed.
Čo je to? (včela)

– deti čítajú postupne sedem hádaniek, dospelí hádajú

4. Vo štvrtrej obálke sa ukrývajú slová s poprehadzovanými písmenkami. Ak ich správne zoradíte, rôzne národnosti objavíte. Veď rozprávky čítajú deti na celom svete. Tentoraz sa obálka ukrýva na vstupných dverách.

níČaň   suR   linaTa   cheČ   zarncůF   dnl   vákSlo

Veľkým písmenom dané slovo začína. Úloha nie je ľahká, ale je určená pre celé družstvo ako aj všetky predchádzajúce otázky. Tak ako to malo správne znieť?

– deti odpovedajú

Správne odpovede: Číňan   Rus   Talian   Čech   Francúz   Ind   Slovák

5. Obálku s piatou otázkou stráži jediný trpaslík, ktorý sa tu u vás v Prešove v tejto miestnosti ukrýva. Ak nájdete jeho, nájdete aj obálky s úlohami. Tak hľadajte!

– deti hľadajú súťažné obálky, skrývajú sa pod trpaslíkovou nohou

Obálky ste už našli. Vaša úloha znie: Roztriedte podľa farieb na pripravené farebné kvetinové tanieriky! Posadzte a triediť môže každý člen družstva. Čarovný prútik nám netreba, byť chvíľu Popoluškou nie je veda.

– deti triedia podľa farebnosti na pripravené farebné tanieriky

6. Predposledná obálka s úlohou sa ukrýva na drevenom vešiaku.

– deti hľadajú vešiak, na ktorom sú pripevnené súťažné obálky s úlohami

Vašou predposlednou úlohou je opraviť mená rozprávkových hrdinov!

Červená Zúbočka   -   Červená Čiapočka

Janko Šošovica   Janko Hraško

Zúbulienka   -   Snehulienka

7. Posledná súťažná úloha aj posledný dielik stratenej ilustrácie sa ukrýva pod obrusom. A vašou poslednou úlohou je nájsť zablúdených rozprávkových hrdinov: bábkymaňušky, ktoré sa ukrývajú medzi prítomnými deťmi vašimi kamarátmi.

– deti hľadajú bábkymaňušky (Anjelíček   Strážniček, Čertík Bertík, Šaško Jaško, čarodejník Láry-Fáry, Lienka Anulienka, prasiatka Ňuf a Ňaf, Zajko Bojko, Ferdo Mravec..)

Všetky postavičky ste našli a teraz môžete poskladať spoločne ilustrácie!

– deti v družstvách skladajú ilustrácie

Všetky úlohy ste statočne zvládli a zlomili ste zlé kúzlo čarodeníka Zlostníka! Už viete, že ste našli a poskladali obrázky z rozprávok Červená Čiapočka, Snehulienka a sedem trpaslíkov a Perníkova chalúpka. Každý z vás si zaslúži odmenu... **Ďakujeme a dovidenia!**

– deti dostanú napr. cukríky, lízatka alebo kalendárik, či rozvrhy hodín a pod.

Zálesák

Daniela Millyová a Betka Kutašovičová z Okresná knižnica D. Gutgesela v Bardejove

1. Privítanie detí

- čo je príroda, les
- skúmanie lesa : stromy, zvieratá, rastliny, vtáky, huby, hmyz
- hádanky o stromoch, plodoch, listoch s ukaškami
- čítaná ukážka o prírode

2. Ochrana prírody

- desatoro správania sa v lese
- ako sa zabaviť v lese a neškodiť lesu
- les ako „obchod s potravinami“

3. Súťaž s využitím CD rom Zálesák

4. Záver

- zhrnutie
- naj, naj ... zo slovenskej prírody

Kytica zo žele cukríkov

Tvorivá dielňa

Ala Javorková, Oravská knižnica A. Habovštiaka v Dolnom Kubíne

Kytice sú nádherným, originálnym a pomerne ľahko zhotoviteľným darčekom pre každého. Kytičky aj po rokoch nádhorne voňajú a lákajú k zahryznutiu.

Počet detí: 15-20

Doba trvania: 30-45 minút

Materiál: rôzne tvary žele cukríkov (JOJO, BONPARI ...)

potravinárska fólia, drôt hliníkový, medený silný 0,7 alebo 0,9mm
rôzne farby krepového papiera (stonka, stuha na záverečnú kyticu)
obojsstranná lepiaca páska na pripevnenie krepového papiera na drôťkovú stonku
klasické nožnice, nožnice strihajúce rôzne tvary (nemusia byť)

Postup:

1. Do žele cukríka opatrne zapichneme drôťik dlhý asi 5cm (dĺžku drôťika si určíme podľa toho akú vysokú chceme mať kyticu). Dávame pozor, aby drôťik cukrík neprepichol, pretože by nám to vadilo aj pri obaľovaní cukríka fóliou.
2. Z fólie si odstrihneme malý štvorec, cukrík na drôťiku uložíme opatrne do jeho stredu a dôkladne fóliu obtočíme okolo cukríka. Fólia musí zasahovať až na drôť.
3. Z obojstrannej pásky odstrihneme malý kúsok, prilepíme ho tesne pod cukrík na drôťik (je to pomôcka na to, aby sa nám stonka dobre obaľovala krepovým papierom, tento krok ocenia hlavne tí menej zruční a malé deti krep im neskĺzne z drôťika)
4. Stonka kvetu nemusí byť len zelená, môžeme použiť aj iné farby. Z krepového papiera si odstrihneme pásik široký asi 0,5 cm, jeho začiatok priložíme tesne pod cukrík, na lepiacou páskou obalený drôťik a postupne otáčať. Krepový papier treba pevne natačať, nie zvoľna, pretože sa nám papier zo stonky odmotá. Stonku ukončíme utlačením papiera prstami - tí menej zruční a menšie deti zas nalepením kúska obojstrannej pásky pod krep.
5. Vyhотовené kvetinky spojíme do kyticčky pomocou stuhy z krepu, prípadne použijeme rôzny ozdobný papier dostupný v kvetinárstvach. Okraj papiera môžeme vytvarovať nožnicami, ktoré strihajú rôzne tvary.

Tvary cukríkov sa dajú kombinovať, žele cukríky sú veľmi tvárne, dobre sa z nich strihajú aj malé kúsky, môžeme použiť na ich dozdobenie aj tvrdšie cukríky- lentilky, roksy, len si treba uvedomiť, že tieto cukríky neprepichneme, takže sa nám budú ťažšie upevňovať na drôťik a do fólie. Doporučujem použiť tieto cukríky na dozdobenie žele cukríkov ako kontrastný prvok a pod. Staršie deti si s touto technikou hravo poradia.

Podujatie zorganizovali:

Knižnica P.O.Hviezdoslava, Prešov

Pracovná skupina pre prácu s deťmi a mládežou pri OKS SNK v Martine

Pracovná skupina pre prácu so znevýhodnenými používateľmi pri OKS SNK v Martine

Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov v Prešove

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Názov: Zborník zo Súťažnej prehliadky knižničných podujatí pre deti
Zostavila: Mgr. Gabriela Futová
Zodpovedná redaktorka: Mgr. Andrea Dohovičová
Vydavateľ: Knižnica P.O.Hviezdoslava
Rok vydania: 2007
Počet strán: 20
Náklad: 50
ISBN 978 - 80 - 88845 - 15 - 7

ISBN 978 - 80 - 88845 - 15 - 7

